

Ringrijden in Zeeland

Verslag van een inventariserend onderzoek
Weergave van een 8-tal gesprekken met jonge ridders

Ringrijden in Zeeland

Verslag van een inventariserend onderzoek

Weergave van een 8-tal gesprekken met jonge rijders

Middelburg, oktober 2014

Colofon

© SCOOP 2014

Samenstelling

Wim van Gorsel

SCOOP

Zeeuws instituut voor sociale
en culturele ontwikkeling

Kousteensedijk 7

Postbus 407, 4330 AK Middelburg

Telefoon (0118) 682500

Telefax (0118) 635311

www.scoopzld.nl

scoop@scoopzld.nl

Foto

Rianne Lous

Lay-out

SCOOP

Ontwerp

SCOOP

Drukwerk

SCOOP

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	7
1.1	Geschiedenis	7
1.2	Het spel	9
1.3	Verenigingen	13
2.	Onderzoek onder verenigingen	15
2.1	Inleiding	15
2.2	Leden en ledenverloop	15
2.3	De wedstrijden	19
2.4	Financiën	19
2.5	Bestuur	21
2.6	Conclusies	21
	Bijlagen	23
1.	Vragenlijst Ringrijdersverenigingen 2014	24
2.	Overzicht Zeeuwse Ringrijdersverenigingen	27

Yorick Faasse
15 jaar
Westkapelle

'EEN AANTAL RIJDT ALLEEN OM DE PRIJZEN'

Hoewel hij nog maar drie jaar wedstrijden rijdt, heeft Yorick Faasse (15) uit Westkapelle al verschillende prijzen gewonnen. '27 van de 30 heb ik gehaald'. Hij blijft er bescheiden onder. 'Het gaat mij om de gezelligheid'.

Ringrijden werd de jonge VWO-scholier met de paplepel ingegoten. Als zoon van een ringrijdende vader en moeder ging hij steeds met zijn ouders mee als er wedstrijden werden verreden. Zo ontstond de passie voor de sport en vanaf zijn zesde begint hij regelmatig te oefenen op een kleine pony. 'Dat deed ik bij iemand thuis die een eigen baantje had. Geleidelijk word je dan steeds beter'.

Vanaf zijn tiende jaar kan Yorick ook achter zijn eigen huis steeds vaker oefenen. Op een eigen stukje land achter het ouderlijk huis kan hij zich meer en meer uitleven in het ringspel. Yorick: 'Dat doe ik op het paard van mijn moeder, van nature een luxe springpaard'.

Hoewel zijn ouders ervaren ringrijders zijn, wordt Yorick door hen niet volgestopt met tips en adviezen hoe hij moet ringrijden. 'Je ontwikkelt geleidelijk je eigen stijl en iedereen zit anders op een paard. Het ene hobbelt meer dan het andere en het ene paard is echt het andere niet'.

Het plezier van de wedstrijden zit 'm volgens Yorick vooral in de gezelligheid. 'Iedereen kent elkaar en maakt praatjes met elkaar. Jong en oud, meisjes en jongens; het loopt gewoon door elkaar heen'. Het zit hem echter ook dwars dat sommige rijders te serieus met hun sport omgaan. 'Een aantal rijdt alleen voor de prijzen; dat is jammer'.

Over ruim een week begint het nieuwe ringrijdersseizoen. In Ritthem zal hij meedoen aan een wedstrijd voor jongeren, een zgn. 'vrije' wedstrijd, waarop iedereen kan inschrijven. Op het weilandje achter zijn ouderlijk huis is hij alvast in training. Twee keer per week is hij een kwartiertje bezig. Yorick: 'Je merkt echt het verschil als je traint, vooral als de ring kleiner is'.

Enkele jaren geleden kwam de film 'Zeeuwse ridders' uit. De film geeft een inkijkje in het leven van enkele Zeeuwse ringrijders. Yorick vindt het een aardige film, al heeft hij ook kritiek. 'In de film wordt vooral naar enkele succesvolle rijders gekeken. Je zou echter ook naar de mindere rijders moeten kijken. De rijders zonder eigen paard bijvoorbeeld. Voor die categorie is het veel moeilijker om te presteren'.

In de film 'Zeeuwse ridders' staat een jongen op een gegeven moment voor de keuze: of verder gaan met ringrijden, of kiezen voor een andere sport of activiteit. Yorick kan zich op dit moment niet voorstellen zelf ooit voor zo'n keuze te staan.

Yorick: 'De meeste dingen zet ik er voor opzij. Ik ben ook lid van judo, maar dat is op een andere tijd. Bovendien kan ik vooraf zelf bepalen welke wedstrijden ik wel en niet rijd. Dat is bijvoorbeeld anders als bij voetbal, dat is een teamsport. Daar kun je het niet maken steeds af te zeggen. Bij ringrijders ligt dat minder gevoelig. Daarom ben ik van plan zo lang door te gaan als ik kan'.

1. Inleiding

Ringrijden is al een oude sport. Voordat we vanaf hoofdstuk 2 een verslag geven van de inventarisatie onder de huidige Zeeuwse ringrijdersverenigingen daarom eerst aandacht voor de geschiedenis van deze sport (par. 1.1), de regels van het spel (1.2) en een overzicht van de huidige Zeeuwse ringrijdersverenigingen (1.3). De onderstaande informatie is ontleend aan de websites van de Zeeuwse Ringrijders Vereniging (ZRV) en de ringrijdersvereniging Gapinge.

1.1 Geschiedenis

Ringrijden is waarschijnlijk al een heel oude sport. Door historici wordt het spel onder andere in verband gebracht met het Noord-Duitse 'Rolandreiten' en het Deense 'Kranssteken'. Dit zou wellicht het tijdstip verklaren, waarop het ringrijden van oudsher gehouden werd: de derde pinksterdag.

De meest waarschijnlijke verklaring voor het ontstaan van het ringrijden ligt in de steekspelen en toernooien die door de adel in de middeleeuwen werden georganiseerd. Het was toen de gewoonte dat de jonkvrouwen – bij wijze van ereprijs – één van hun ringen lieten ophangen. In galop moesten de ridders de ringen aan hun lans proberen te steken.

De ringen hingen toen aan brede zijden linten, die door de jonkvrouwen werden geschonken. De ridder die het eerst driemaal de ring had gestoken, mocht een ereronde maken, vergezeld van de andere ridders.

Vervolgens werd de ridder naar de kring van jonkvrouwen geleid, kreeg daar zijn prijs uitgereikt en hem werd het bijbehorende lint omgehangen. Daarna werd het spel voortgezet om andere prijzen.

Het oudste document waarin het ringrijden wordt vermeld, is van 7 juni 1687. Het is een klacht van de Middelburgse kerkenraad bij de classis Walcheren "dat voorleden Pinkster op verscheidene dorpen op Walcheren van den boerse jeugd en andere, dien het minst betaamt, den ring gestoken is en bij gevolge van dien vele wulpsch- en ongerijmdheden van danserijen, drinkerijen enz. gepleegd worden, ook met verachting van der predikanten daartegen".

In 1695 werden in Biggekerke deelnemers die de ring hadden gestoken, door de kerk gecensureerd. In 1703 zette de classis Goes alle ringrijders die tot de kerk behoorden onder censuur. Vijf kerken weigerden echter dit bevel uit te voeren, omdat het ringrijden immers niet op zondag plaats had.

Predikanten en kerkenraden van die tijd zetten zich sterk af tegen het ringrijden, dat vaak in combinatie met kermissen werd gehouden. Voor de boeren en arbeiders waren dit zeer welkome onderbrekingen van hun zware arbeidzame leven. Ringrijderijen onttaarden vaak in een uitbundige uitspatting van feestvreugde met veel alcoholhoudende drank. Maar het is de kerken nooit gelukt het ringrijden te laten verbieden.

'DE LAT STEEDS HOGER'

Eigenlijk doet ze nog maar twee jaartjes aan ringrijden. Toch heeft Sabine Reijnierse uit Middelburg (14) al 2 bekens op haar naam staan. Onlangs nog, op een jongerenwedstrijd in Serooskerke, stak ze 25 van de 30 ringen en viel daarmee in de prijzen. Als boerendochter is de havo-scholiere dan ook al vanaf zeer jonge leeftijd opgegroeid met de omgang van paarden.

Sabine: 'Mijn ouders hebben een veehouderij aan de rand van Middelburg en natuurlijk help ik wel eens een handje mee op de boerderij. Verder zijn mijn ouders, evenals mijn 2 zussen en mijn opa's al heel lang ringrijders. Zo ben ik erin gerold'.

Omdat Sabine's moeder een Gapingse is kiest het gezin Reijnierse voor de ringrijdersvereniging uit dit dorp. 'We vonden dat een betere vereniging dan die in Middelburg, alles is daar beter geregeld. Je kunt er echter niet zomaar lid van worden. Omdat moeder al lid was, kon ik er ook binnen komen. Daar moest echter eerst nog wel over gestemd worden'.

'Vanaf mijn 8e ben ik paard gaan rijden. Eerst dressuur, maar daar vond ik niet zoveel aan, later ook springen. Sinds 2 jaar ben ik gaan ringrijden met mijn eigen paard, een zgn. Frans bergpaard. Eerst oefenend met een klein lansje op een baantje achter het huis; toen ik het beter kon ook met een grote lans'.

Sinds haar debuut bij de officiële ringrijderswedstrijden wil Sabine eigenlijk geen wedstrijd meer missen. 'Natuurlijk vooral vanwege de gezelligheid, maar ook het wedstrijdelement trekt. Het is leuk dat je de lat steeds hoger kunt leggen'.

Minder leuk vind Sabine het opmaken van haar paard voor de wedstrijden. 'Dat duurt soms erg lang voordat je klaar bent, is niet echt mijn ding'.

Om goede resultaten te kunnen behalen tijdens de wedstrijden oefent Sabine in het ringrijdseizoen zo'n 2 tot 3 keer per week. Sabine: 'Dat vraagt best veel van zo'n paard, maar je hebt er zeker voordeel van'.

In de Zeeuwse ringrijdersverenigingen bestaat een groot deel van de leden, zeker in de jongere leeftijdscategorieën, steeds meer uit meisjes. Sabine vindt het een logisch gevolg van het feit dat jonge meisjes graag met paarden omgaan. 'Toch vind ik het fijn dat er ook onder de jongeren nog steeds veel jongens zijn die willen ringrijden'.

Onder de ringrijders zelf lijken steeds meer 'broodrijders' actief te zijn. Sabine: 'Dat zijn degenen die vooral voor de prijzen rijden. Uit de verhalen hoor je wel dat dit vroeger minder was en dat het toen gezelliger zou zijn, maar ik kan dat niet beoordelen'.

Naast ringrijden speelt Sabine ook nog voetbal bij de voetbalclub 'Zeelandia-Middelburg'. Sabine: 'Ik kan beide sporten goed combineren, want het komt niet zo vaak voor dat het samenvalt. Bij het voetbal is er in de zomer een lange zomerstop en dan kan ik sowieso altijd ringrijden. Als het een keer samenvalt zal ik altijd kiezen voor het ringrijden. Dat heb ik van tevoren aangegeven. Het ringrijdseizoen duurt immers veel korter'.

Voorlopig wil Sabine nog lang doorgaan als ringrijdster. 'Ik rijd nu 4^e klas, mijn zus rijdt 3^e klas. Het is een mooie uitdaging steeds beter te worden en later ook in een hogere klas te rijden'.

Op 23 april 1767 wordt voor de eerste maal melding gemaakt van de ringrijderij die de broederschap van St-Joris op die dag hield. Op het Abdijplein te Middelburg kwamen 14 adellijke heren bijeen om de ring te steken.

Betje Wolf, Zeeuws schrijfster, spreekt in haar gedicht 'Walcheren' uit 1769 van het ringsteken op West-Souburg.

1.2 Het spel

Ringrijden doet men op een ongezadeld paard. Dit kan zowel een warmbloed als een koudbloed paard zijn. Het paard moet galopperen door een baan. In deze baan hangt halverwege een ring en het is de bedoeling dat de rijder deze ring steek met een lans. Meer over deze sport, tradities, spelregels en de verschillende verenigingen kunt u hieronder lezen.

Meedoen met het ringrijden mag wanneer je lid bent van een vereniging die aangesloten is bij de ZRV (Zeeuwse ringrijdersvereniging) en vanaf het jaar dat je 12 wordt.

De **baan**; of wel, "de ringbaan" is 36 meter lang, er staan om de drie meter palen in de vorm van een V, de tussenruimte aan de onderkant is 1 meter, aan de bovenkant van de palen is dit 1,65 meter. Op 18 meter staan 2 langere palen, de kolders of poengers genoemd. Deze zijn ongeveer 4 meter lang. Hier zit een touw aan geknoopt met een bus. Een bus is een metalen T waar de ring in komt te hangen. De hoogte van de bus is altijd het zelfde namelijk 2.20 meter gemeten vanaf de straat tot de onderkant van de bus. Tussen de palen komt zand te liggen. De palen van de baan zijn geschilderd. Hier zijn geen voorschriften voor maar de meeste banen zijn rood-wit-blauw.

Er zijn 6 verschillende **ringen**. De normale wedstrijdring heeft een doorsnee van 38mm. Dan zijn er 5 kleinere ringen, deze worden

gebruikt tijdens de kamp, welke wordt gehouden wanneer meerdere rijders dezelfde hoeveelheid ringen heeft gestoken. Men verkleint dan naar de volgende ringen: 32mm, 26mm, 20mm, 14mm en 10mm. In het jaar 2000, het jaar dat onze vereniging haar 50 jarig jubileum vierde, hebben we voor 1 jaar een ring van 8mm geïntroduceerd. Bij twee of meer deelnemers die in een kamp de kleinste ring van 10mm zouden steken zou dan de nog kleinere 8mm ring in de bus komen. Dit is maar 1 keer gebeurd. Er werd door twee rijders 1 vaart gereden op de 8mm, alleen Krijn Coppoolse stak in 1x in, hij heeft de ring toen in goud gedompeld op een marmeren plaatje, beschikbaar gesteld door Wim Maljers, cadeau gekregen als aandenken.

Met de **lans** wordt de ring gestoken. Een ringrijlans is 157cm lang. De kleuren van de lans zijn niet officieel vastgelegd, de meeste lansen zijn geschilderd in de kleuren rood-wit-blauw.

Op wat voor **paard** je rijdt maakt tijdens een afdelingswedstrijd niet uit. Een pony, een fjord of een koudbloedpaard zolang het paard er maar schoon en verzorgd uitziet en netjes gevlochten is. Een koudbloed wordt meestal met twee strengen wol ingevlochten. De kleurencombinatie hiervan is eigen keus, rood-wit-blauw wordt veel gebruikt. De staart van een koudbloedpaard is vaak gecoupeerd dan wordt dit met 1 vlechtje gedaan, dit vlechten hoort met raffia. Als een koudbloed een lange staart heeft zijn drie vlechtjes gewenst, ook een lintje in de juiste kleur (dus in dezelfde kleur als de wol) maakt een mooi geheel.

De overige paarden worden met kleine vlechtjes gevlochten, dit moet altijd een oneven aantal zijn. Deze worden versierd door middel van pompoentjes, lintjes of strikjes. Soms neemt de fantasie van de berijder de vrije loop en zie je de gekste en mooiste kleuren combinaties. De staart is meestal lang dus ook

'DIE WEDSTRIJDSPANNING VIND IK HEERLIJK'

Hij is pas vijftien jaar, maar eigenlijk is Tristan de Visser al vrijwel zijn hele leven met het ringrijden in de weer. Vanaf zijn 3^e liep hij achter in de tuin al te oefenen met een lansje. Al die oefeningen lijken zich nu uit te betalen. Ondanks het feit dat hij nog maar drie jaar met officiële wedstrijden mag meedoen, rijdt hij al ereklasse en heeft hij al verschillende prijzen gepakt, zoals op de kermis van Domburg. Tristan: 'Bij verlies heb ik de pest in'.

De omgang met paarden heeft Tristan niet van een vreemde. Vroeger, toen hij nog maar een kind was, ging hij altijd mee met zijn vader en moeder als zij moesten ringrijden. 'Vader was een hele goeie rijder, maar moest later stoppen vanwege blessures aan zijn lies en rug. Komt van het ringrijden'.

Tristan: 'Vanaf hele jonge leeftijd ben ik al met paarden opgegroeid. Behalve het ringrijden fokt mijn vader ook paarden en we hebben een eigen stal vlak bij ons huis in Oostkapelle. Mijn vrije tijd staat dan ook al jaren in het teken van de omgang met en het verzorgen van paarden'.

Sinds een paar jaar volgt Tristan een VMBO-opleiding aan het Edudelta College in Goes. Als wordt gevraagd welke vervolgopleiding hij eventueel daarna nog wil gaan volgen is hij heel stellig en beginnen zijn ogen te glanzen. 'Hoefsmid wil ik worden, dat lijkt me het mooiste. Kan ik de hele dag met paarden bezig zijn. Daarom is het goed dat ik nu op school al lessen metaalbewerking volg'.

Drie jaar geleden deed Tristan voor het eerst mee met een officiële wedstrijd. 'Ik was eigenlijk nog wat te klein, maar reed dan op een kleiner paard'. Die eerste keer stak hij 16 van de 25 ringen, later werden het er steeds meer. Zelfs alle 30 van de 30 ringen heeft hij al een keertje gestoken.

Voordat het officiële ringrijdersseizoen wordt geopend, rond eind april, begint Tristan al met de voorbereiding. Dat betekent dat hij zo'n 6 weken voor de eerste wedstrijd regelmatig zo'n 20 minuten traint op een oefenbaantje.

Tristan: 'Het leuke van ringrijden zit 'm natuurlijk in de gezelligheid, maar ook in de omgang met de paarden. Dat zijn eerlijke beesten die direct reageren op de manier waarop je rijdt'. Daarnaast wijst Tristan ook op het competitieve element. 'Die wedstrijdspanning vind ik heerlijk'.

Op wedstrijddagen is Tristan al heel vroeg uit de veren. Om kwart voor vier 's ochtends staat hij op om te ontbijten en een uur later begint hij met het borstelen en opmaken van zijn paard. Tristan, enthousiast: 'Ik vind dat prachtig om te doen. Je kunt dat ook tegen betaling laten doen, maar dat vind ik helemaal niks'.

Heel af en toe rijden de ringrijders in traditionele Walcherse kleding, het 'boerengood'. Tristan kan ervan genieten. 'Ik vind het leuk om deze traditie in stand te houden. Dan rijd ik in kleding die mijn opa nog gedragen heeft. Sommigen vinden dat niet leuk, moeten dan betalen om deze kleding te huren, maar ik vind het heel mooi'.

Over de film 'Zeeuwse ridders' is Tristan enthousiast. 'Het geeft heel goed de spanning weer voor belangrijke wedstrijden. Daarnaast laat het ook mooi andere zaken zien die met het ringrijden te maken hebben, zoals de vergaderingen van het bestuur. Daar ga ik ook regelmatig naar toe. Dan hoor je nog eens wat nieuwtjes'.

Tristan gelooft niet dat het ringrijden ooit verdrongen zal worden door een andere sport, hobby of bezigheid. Tristan: 'Natuurlijk, als je door een blessure gedwongen wordt er mee te stoppen, zoals bij mijn vader, is het een ander verhaal. Maar zolang het gaat en je geen gevaar voor een ander vormt ga ik er zeker mee door'.

met drie vlechtjes, de kleuren van de versiering in de manen horen ook in de staart weer terug te komen.

Vroeger versierde men het paard met alle medailles die gewonnen waren door de rijder. Deze werden aan een touw rond de hals van het paard gehangen.

Het **hoofdstel** dient netjes schoon te wezen, het leer ingevet en de gespen/sluitingen zonder roest en mooi gepoetst. Sommige deelnemers versieren het hoofdstel ook.

Het **tenuë** is het originele ZRV (Zeeuwse Ringrijders Vereniging) tenuë. Een witte trui of polo shirt met de letters ZRV op het borstzakje, een witte broek, geheel witte sokken, witte schoenen en een oranje sjerp met het ZRV logo erop.

Als je ring wil rijden heb je **medewerkers** nodig. Om precies te zijn 6. De ringhanger is degene die de ring in de bus hangt. Op aanwijzingen van de rijder schuift hij de bus met de ring naar de gewenste plaats. Als je de ring gestoken hebt geef je deze af aan de ringloper. Dat zijn er twee, aan ieder eind van de baan staat er een. Deze brengen de ringen terug naar de ringhanger. De andere drie medewerkers staan op de jury wagen en een daarvan is de baancommissaris, de wedstrijdleiding, deze neemt beslissingen bij twijfel gevallen en moet ervoor zorgen dat alles in goede banen geleid wordt. Dan zijn er nog 2 medewerkers over, dit zijn de schrijvers, 1 schrijft op een schoolbord en 1 op papier, deze controleren elkaar op eventuele fouten. Het bord is voor het publiek, bij een ring die raak is krijg je een verticaal streepje, bij een misser een horizontaal streepje.

Bij elke wedstrijd die verreden wordt zijn er verschillende prijzen. Het dagklassement gaat over alle ringen van 38mm doorsnee die over een hele dag gestoken kunnen worden. Zijn er aan het eind van de dag meerdere rijders

gelijk geëindigd dan wordt er gekampt, er is voor het dagklassement namelijk maar 1 prijs. Dan zijn er een aantal bekertjes, dit is bij ieder wedstrijd een verschillend aantal, deze worden verreden op de laatste 10 beurten.

Daarnaast is er nog de **pollepel**. De pollepel is een traditie die alleen nog op plaatselijke dorpswedstrijden wordt verreden. In vroeger jaren was de pollepel een prijs die niet door de ringrijders werd begeerd. Zij die de hele dag niet één ring hadden weten te steken, werden met deze pollepel vereerd. Dit schandteken kwam af van de gewoonte op de meeste boerenhoven om gedurende de zomer 's avonds karnemelkspap te eten. Daarbij was de pollepel een onmisbaar werktuig. De jongste knecht of koewachter was belast met het roeren in de pap. Een begeerd baantje was dat paproeren niet, en geen wonder, want de papkoker zoals hij spottend werd genoemd, werd nog niet voor vol aangezien. Zodoende werd de pollepel het zinnebeeld van onhandigheid of onbekwaamheid in het ringrijden. Later werd de pollepel een ereprijs. Veelal werden de laatste twee beurten op de pollepel gereden, waarna de prijs werd uitgekampt. Zodat hoe langer de kamp duurde de ringen steeds kleiner werden. Bij de pollepel hoorden vaak twee zilveren rijksdaalders, een doos sigaren, een paar gele klompen en een fles bessenjenever. Nadat de winnaar de pollepel had ontvangen, ging hij met deze rond totdat alle deelnemers en betrokkenen uit de pollepel hadden gedronken. Nu wordt er nog steeds op de dorpen op de pollepel gereden, maar dan als ereprijs. Op de grote ZRV wedstrijden heeft men het pollepel rijden afgeschaft wegens tijdsgebrek.

Melissa Mesie

16 jaar

Zoutelande

'VROEGER NOG GEZELLIGER'

Ringrijden is voor Melissa Mesie vooral een kwestie van genieten van de sfeer. 'Vooral op het eigen dorp als Lein de Wolf dan commentaar geeft, dat vind ik geweldig. Dat vind je buiten Zoutelande en Meliskerke niet. Daar is het toch net wat serieuzer als bij ons'.

Melissa Mesie, een 16-jarige HAVO-scholiere uit Zoutelande, rijdt al vanaf haar 5^e op een paard. Via haar opa, een zeer ervaren oud-ringrijder uit Westkapelle, werd ze geleidelijk enthousiast voor de sport. 'Ik ging mee met wedstrijden en moest dan tussen de wedstrijden door steeds op een paard letten. Zo ben ik er langzaam ingerold'.

Melissa: 'Mijn ouders hebben een viswinkel op het dorp en hebben niks met de sport. Mijn jongere zusje en ik dus wel. Via mijn opa heb ik de fijne kneepjes geleerd; welke houding ik op een paard moet aannemen enz., daar heb ik veel voordeel aan'.

Aanvankelijk reed Melissa dressuurwedstrijden. 'Maar daar vond ik niks aan'. Sinds 3 jaar rijdt ze echter mee in officiële ringrijdwedstrijden.

Melissa: 'Mijn eerste wedstrijd was een zgn. koppelwedstrijd. Dan rijd je als tweetal. Ook mindere ridders kunnen dan eens een prijs winnen'.

Melissa's paard, eigenlijk een grote pony, staat vlakbij een manege in Westkapelle. Tussen de wedstrijden gaat ze er regelmatig heen om te oefenen op een baantje. 'Dan doen we 20 beurten, 10 keer heen en weer. Daar heb je zeker voordeel van'.

Melissa's opa, die ook bij het gesprek aanwezig is, vertelt dat het ringrijden vroeger eigenlijk nog veel leuker was. Zijn ogen beginnen te stralen als hij vertelt over de tijd dat het nog minder om de prijzen ging en er soms tijdens en na de wedstrijden flink in het glaasje werd gekeken. 'Dan rijdt je ook wat ontspannener'.

Melissa, aanvullend: 'Ja, bij wedstrijden in Zoutelande en Meliskerke is het nog steeds supergezellig, maar in andere plaatsen is het toch minder. De prestatie is daar te belangrijk. Dat geldt zelfs voor de jongerenwedstrijden'.

Het hoogste aantal ringen dat ze heeft gestoken staat nu op 20. 'Dat heb ik nu 2 keer behaald. In een koppelkoers heb ik daar ook een prijs voor behaald. Verder heb ik prijzen behaald met de opmaak van mijn paard. Dat doe ik erg graag'.

Onlangs al haar enthousiasme voor het ringrijden is er wel iets wat haar wel eens bezorgd maakt over de toekomst. Dat zijn de vele liesblessures die ze al heeft gehad, een typische blessure in deze sport. Met behulp van speciale rijbroeken probeert ze de schade te beperken. Ook het rijden op een Belgisch trekpaard geeft minder kans op blessures.

Melissa: 'Ik wil graag nog heel lang blijven ringrijden. Soms moet ik tegelijkertijd wel eens voetballen (bij 'De Meeuwen', red.), maar dan ga ik toch voor het ringrijden. Bij voetbal, zeker op een laag niveau, kunnen altijd wel vervangers worden gevonden, bij het ringrijden niet'.

De **suukerkomme** is een kom gevuld met brandewijn, suiker en zoute bolletjes. Als er 's morgens een rijder was die als eerste 5 ringen had gestoken werd de suukerkomme ten tonele gehaald. Alle ridders moesten zich in de baan verzamelen en al zittend in de baan werd de suukerkomme rond gedeeld onder het gezang van liederen, men nam een lepel brandewijn en dronk die leeg met het eten van die zoute bolletjes daarbij. Men dronk en at net zolang tot de suukerkomme geheel met de schenkel was leeg gedronken. Een traditie die nog op enkele dorpswedstrijden in ere wordt gehouden.

Wanneer een van de ridders een prijs heeft gewonnen (dagklassement, pollepel of 1ste beker) dan wordt deze **gejonast**. Alle ridders dragen de winnaar al zingend de baan in waar deze drie maal de lucht in gegooid wordt.

Ook bij het ringrijden zijn er een aantal **spelregels** waar een ieder zich aan dient te houden. Zo moet het paard galopperen onder door de ring. Je moet de gestoken ring meenemen naar het eind van de baan en daar moet je deze afgeven aan de ringloper.

1.3 Verenigingen

De oudste ringrijdersvereniging is de Nieuwlandse ringrijdersvereniging, opgericht in 1824. De meeste andere verenigingen zijn pas na de Tweede Wereldoorlog opgericht¹.

Op 21 juli 1950 werd de 'Belangengemeenschap der Walcherse ringrijders' opgericht, onder aanvoering van Piet Brasser uit Kleverskerke. De naam werd in de daaropvolgende winter gewijzigd in Zeeuwse Ringrijders Vereniging, omdat men ook belangstelling verwachtte uit andere delen van Zeeland. Met de aanmelding van de Zuid-Bevelandse ringrijdersvereniging werd die verwachting waargemaakt.

Belangrijkste doel was dat het ringrijden een goed georganiseerde folkloristische sport zou worden.

Het 50-jarig bestaan van de ZRV in 2000 is uitbundig gevierd met vele extra activiteiten. Onder andere is toen het standbeeld van "de ringrijder" gemaakt en geplaatst op het koorkeplein, onder de Lange Jan in Middelburg. Het beeld is gemaakt door Gerard Brouwer uit Katwijk

De leden van het Koninklijk Huis hebben door de jaren heen veelvuldig belangstelling getoond voor het ringrijden. Soms woonden ze het ringrijden in eigen persoon bij, waarbij ze ook kostbare prijzen ter beschikking stelden. Nog steeds is één van de meest begeerde prijzen voor een ringrijder het winnen van een koninklijke beker tijdens de tweede folkloristische dag in augustus in Middelburg. Met op nummer 1 'Het beeldje van Koningin Beatrix'.

¹In **Bijlage 2** is een overzicht weergegeven van de namen, adressen en websites van de Zeeuwse ringrijdersverenigingen.

'VERSLAVEND'

Ringrijden noemt hij 'verslavend'. Het elkaar opjutten geeft hem een kick. Alleen daarom al wil Levi de Witte (15) uit Ritthem het ringrijden nooit missen.

Levi: 'Ik ben met paarden in aanraking gekomen via mijn werk op een biologische boerderij op ons dorp. Dat doe ik naast mijn opleiding metaaltechniek aan het VMBO in Middelburg. Op de boerderij zorg ik onder andere voor de paarden en mest de stal uit'.

Ringrijden kreeg hij niet van huis uit mee. Op de boerderij waar hij werkt leerde hij van de boer langzaam de fijne kneepjes van de sport.

Levi: 'Op mijn 9^e heb ik voor het eerst op een paard gezeten. Dat viel nog niet mee. Eerst probeer je er op te blijven zitten. Dat ging geleidelijk steeds beter en dan wordt ook het ringrijden interessant. Daarvoor ben ik vanaf mijn 11^e gaan oefenen met het ringlopen. Dan ga je lopend, zonder paard, over een ringsteekbaantje en leer je vooral goed over de punt van je lans heen te kijken. Daar heb je tijdens wedstrijden heel veel profijt van'.

De eerste echte wedstrijden, op een trekpaard van zijn werkgever, gingen nog moeizaam. 'Ik was zenuwachtig, ook al omdat mijn familie bijna altijd komt kijken. Langzaam ging het echter steeds beter en ging ik meer ringen steken. Inmiddels heb ik al drie keer 28 van de 30 ringen gestoken en heb ook verschillende prijzen gewonnen, zoals de jongerenbeker, de pollepel-prijs en een medaille voor de puntenkoers'.

De lol van het ringrijden zoekt Levi vooral in het competitie-element. Stralend: 'Vooraf doe ik samen met twee andere ridders uit Domburg altijd voorspellingen. Dan zeggen we hoeveel we er zelf zullen steken en hoeveel punten anderen zullen behalen. Dat is prachtig, dan hebben we een hele leuke dag!'.

Levi: 'Leuk is het verder ook doordat we samen wat drinken tussen de wedstrijden. Voor sommige ridders leidt dit er echter toe dat de prestaties na 16.00 uur teruglopen'.

Verdergaand: 'Belangrijk is wel dat je heel blijft, want een ongeluk zit in een klein hoekje. Laatst was er iemand die van zijn paard viel en daarbij zijn rug brak. Dat had ermee te maken dat hij op een nieuw paard reed, dat nog niet ingereden was. Dat is een nare ervaring'. Ondanks zijn enthousiasme voor het ringrijden is Levi zich ook bewust van de opofferingen die hij voor zijn sport moet maken. Naast het vele oefenen is dat ook het vroege opstaan voor de wedstrijden.

Levi: 'Op wedstrijddagen sta ik 's ochtends om half zes op, want vanaf 8 uur beginnen soms de wedstrijden al. Vooraf moet het paard al ruimschoots van tevoren gegeten hebben, want anders heeft hij last van krampen. Verder moet hij ook nog opgemaakt worden. Dat vind ik niet altijd het leukste werk'.

Over de film 'Zeeuwse ridders' is hij enthousiast. 'Die film is een hele goeie promotie van de sport. Ze geeft heel goed weer hoeveel ringrijders er voor moeten doen om hun sport te kunnen beoefenen'.

Het keuzeprobleem waarmee een van de hoofdpersonen van 'Zeeuwse ridders' wordt geconfronteerd, de keuze tussen ringrijden en een andere sport, speelt niet voor Levi. 'Ik doe ook aan korfbal, maar dat is vooral in de winter. Als het een keer samenvalt met ringrijden dan kies ik altijd voor het ringrijden. Dat weten ze en daar houden ze rekening mee. Zo kan ik ook blijven korfballen'.

Tot slot, vastberaden: 'Ik denk dat ik altijd zal blijven ringrijden. Ik moet nu nog drie jaar naar school en wil dan lasser worden. Voor dat werk hoef ik niet perse weg denk ik. Dan blijf ik gewoon mijn wedstrijden rijden'.

2. Onderzoek onder verenigingen

2.1 Inleiding

De Zeeuwse Ringrijders Vereniging (ZRV) telt 15 afdelingen. Dit betreft 14 afdelingen op Walcheren en één afdeling in Zuid-Beveland². Deze 15 afdelingen van de ZRV werden in september 2014 met behulp van een vragenlijst benaderd mee te werken aan een onderzoek, waarin de belangrijkste kengetallen uit de ringrijderssport worden geïnventariseerd. In de enquête werden in totaal 21 vragen gesteld over het aantal leden en het ledenverloop, de contributie, de wedstrijden, de financiën en het bestuur³.

Van de 15 ringrijdersverenigingen werkten er 14 mee aan het onderzoek. Alleen de ringrijdersvereniging Domburg wilde niet meedoen (reden onbekend).

In de volgende paragrafen wordt uitgebreid verslag gedaan van de uitkomsten van het onderzoek onder deze 14 Zeeuwse ringrijdersverenigingen. Achtereenvolgens wordt ingegaan op het onderwerp 'leden en ledenverloop' (par. 2.2), de wedstrijden (2.3), de financiën (2.4) en het bestuur (2.5). In paragraaf 2.6 worden de belangrijkste conclusies samengevat.

2.2 Leden en ledenverloop

Per 1 januari 2014 telden de 14 aan het onderzoek meewerkende ringrijdersverenigingen samen in totaal 1.082 leden. De grootste vereniging, de Koudekerkse Ringrijders Vereniging, telde 113 leden; de kleinste, de Middelburgse Ringrijders Vereniging 'Nooit Gedacht', had op die datum 24 leden. Het gemiddeld aantal verenigingsleden bedroeg 77.

De ringrijdersverenigingen werd ook gevraagd hoeveel leden ze een jaar geleden hadden. Uit deze cijfers blijkt dat de 14 verenigingen een jaar eerder samen 1.080 leden telden. Vrijwel exact hetzelfde aantal als dit jaar. Het gemiddeld aantal leden per vereniging was, evenals dit jaar, 77.

Uit de cijfers blijkt verder dat ruim vijf jaar geleden, op 1 januari 2009, de Zeeuwse ringrijdersverenigingen samen ook 1.080 leden telden. De gemiddelde grootte van de verenigingen was toen (eveneens) 77.

Als we de ontwikkeling van het aantal leden van de afgelopen vijf jaar bekijken **per vereniging** blijkt dat het aantal leden in deze periode bij 12 van de 14 verenigingen **min of meer** gelijk bleef. De Ringrijders Vereniging Nieuwland maakte een continue groei door van het aantal leden. Bij de Koudekerkse Ringrijders Vereniging daalde het aantal leden licht, zowel tussen 2009 en 2013 en tussen 2013 en 2014.

² Idem 1

³ De gebruikte vragenlijst is opgenomen in **Bijlage 1**.

'IN TOEKOMST VROUWENSPOORT?'

Van huis uit heeft ze het niet meegekregen. Als echte Zeeuwse heeft Patricia Koppejan (21) het paardrijden ooit geleerd van kennissen uit Brabant. Binnen haar familie was er niemand die ooit aan ringrijden deed. Toch zette ze door en rijdt ze intussen al 9 jaar wedstrijden. Patricia: 'Ringrijden is gewoon een dagje plezier'.

Patricia Koppejan groeide samen met haar broer op in Zoutelande, waar haar ouders een strandpaviljoen runnen. Na haar studie aan het Zoomvlietcollege in Bergen op Zoom, waar ze de opleiding Mbo-toerisme volgde, werkt ze sinds een jaar in het bedrijf van haar ouders. 'Ik doe van alles; van bediening tot het aansturen van personeel'.

Paardrijden doet Patricia al vanaf haar zesde. 'In het strandpaviljoen kwamen steeds gasten uit Brabant die zelf paarden hadden. We gingen daar regelmatig naar toe en zo heb ik het geleerd'.

Vanaf haar 12e heeft ze een eigen paard, een fjord met korte manen, en rijdt ze ook wedstrijden. Patricia: 'Ik ben ooit op een Zeeuws trekpaard begonnen en stak de eerste keer 3 van de 30 ringen. Later ging het natuurlijk beter en heb ik bij een wedstrijd in Vlissingen zelfs een keer 26 van de 30 ringen gehaald'.

Verdergaand: 'Het is vooral de gezelligheid, de sfeer en lol die we hebben wat ringrijden zo leuk maakt. Het resultaat maakt me daarbij niet veel uit. Na afloop zijn we niet vies van een biertje en iedereen geeft dan ook een rondje'.

Ringrijden was vroeger vooral een mannensport. Op een jongerenwedstrijd in Ritthem bestond onlangs meer dan de helft van de deelnemers uit jonge vrouwen. Patricia: 'Ik denk dat ringrijden daardoor in de toekomst vooral een sport wordt voor vrouwen'.

Voor de wedstrijden oefent Patricia nooit. 'We hebben geen oefenbaantje en ik zie elke wedstrijd gewoon als een oefening om zelf beter te worden. Ik heb gewoon elke keer weer 30 kansen op succes'.

Ondanks de afwezigheid van de echte drive om voor de prijzen te gaan heeft Patricia de afgelopen jaren toch het een en ander binnengehaald. Patricia: 'Ik heb al verschillende prijzen binnen gehaald voor de versiering van mijn paard. Dat doe ik heel graag. Bij een fjord is dat eigenlijk extra moeilijk omdat deze korte manen heeft'.

Patricia kan zich niet voorstellen dat ze ooit voor een keuze komt te staan tussen ringrijden en een andere sport omdat zij geen andere sporten beoefent. Ze is wel van mening dat het logisch is dat iemand bij de keuze tussen ringrijden en bijvoorbeeld voetbal voor het laatste kiest. 'Ja, ringrijden is tenslotte maar zo'n 10 keer per jaar en voetbal gaat het hele jaar door'.

Naast haar rol als ruiter is Patricia sinds enige tijd ook actief als secretaris in de Zoutelandse ringrijdersvereniging 'De Zandruiders'. 'Dat vind ik erg leuk, daar doe ik van alles, tot en met het regelen van allerlei concrete zaken op de wedstrijddagen. Dat wil ik blijven doen'.

Voorlopig wil Patricia ook nog zo lang mogelijk doorgaan met het ringrijden zelf. 'Als mijn paard dood zou gaan, zou ik gewoon weer met een ander paard verder gaan'.

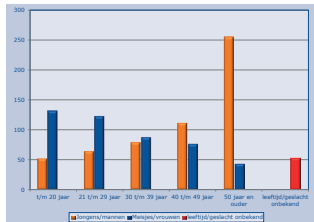
Van de 14 ringrijdersverenigingen gaven er 9 aan te verwachten over vijf jaar ongeveer evenveel leden te hebben als op dit moment. Door 4 verenigingen (Verenigingen in Nieuwland, Zoutelande, Middelburg en Oostkapelle) werd geantwoord dat ze er vanuit gaan in 2019 iets meer leden te hebben. Men gaf daarbij de volgende toelichting:

- *“Mijn verwachting is dat het aantal leden van de vereniging zal stijgen. Dit omdat er ieder jaar toch weer leden bij komen terwijl er nauwelijks leden hun lidmaatschap opzeggen. Op deze manier zijn er veel leden die niet meerijden, maar toch lid blijven, waarmee het aantal leden stijgt maar het aantal rijdende leden gelijk blijft.”*
- *“Er komen steeds meer jongeren in aanmerking om te gaan ringrijden, die lid willen worden.”*
- *“We hebben zeer veel jeugd en er zullen nog wel nieuwe leden bij komen.”*

Eén vereniging (Aagtekerke) gaf aan de komende 5 jaar een lichte daling van het ledenaantal te verwachten. Men verwees daarbij naar de recente opheffing in het dorp van de basisschool.

Als we de huidige ledenaantallen onderscheiden naar leeftijd en geslacht (figuur 1) komt duidelijk naar voren dat in de leeftijds categorieën tot 30 jaar de meisjes/vrouwen duidelijk in de meerderheid zijn. In de leeftijdscategorie 30 t/m 39 jaar is er min of meer sprake van evenwicht tussen mannen en vrouwen. In de leeftijden tussen 40 en 50 jaar is er een meerderheid voor de mannen ten opzichte van de vrouwen. Boven de 50 jaar bestaat het ledenaantal in zeer grote meerderheid uit mannen.

Figuur 1 Aantal leden ringrijverenigingen naar leeftijd en geslacht, 2014

De onevenwichtige verdeling over de leeftijds-categorieën maakt duidelijk dat de verdeling van de Zeeuwse ringrijders naar geslacht in de toekomst wellicht drastisch zal veranderen. Op dit moment bestaat een (kleine) meerderheid (55%) nog uit jongens/mannen⁴. Gezien het overwicht van meisjes/vrouwen in de jongste leeftijdscategorieën zal aan die verdeling op termijn waarschijnlijk een eind komen. Het is daarom waarschijnlijk dat in een verdere toekomst de Zeeuwse ringrijders voor een meerderheid uit vrouwen bestaat.

Uit de cijfers van de ringrijdersverenigingen blijkt verder dat een belangrijk deel van de leden geen zgn. actieve rijders betreft. Dit zijn leden die tenminste één keer per jaar meedoen met een ringrij- of sjezenwedstrijd. Onder de in totaal 1.082 leden die per 1-1-2014 bij één van de 14 aan het onderzoek deelnemende verenigingen stond ingeschreven waren in totaal 592 actieve rijders (55%). Dit betekent dat ongeveer 45% van de leden uit niet-actieve rijders bestond, de zgn. rustende leden.

⁴ Van 5% van de leden werd de leeftijd en het geslacht niet vermeld. Bij de berekening van het totale aandeel mannen is er vanuit gegaan dat het aandeel mannen/vrouwen voor deze kleine categorie gelijk is.

Jasper van der Maas
22 jaar
Wemeldinge

'Dames soms beter'

Geboren in Rotterdam en opgegroeid in de Hoeksche Waard. Het lijkt geen goede basis voor het oer-Zeeuwse ringrijden. Toch doet Jasper van der Maas uit Wemeldinge inmiddels al weer 8 jaar mee aan wedstrijden. 'Ringrijden, dat is gezellig met vrienden een dagje van huis'.

Jasper van der Maas (22) is werkzaam in de wegen- en waterbouw. Als ZZP-er is hij met een kleine dragline dagelijks in de weer bij slootonderhoud, dijkverzwaringen e.d. Jasper: 'Dat loopt lekker'. In zijn vrije tijd houdt hij zich onder andere bezig met het fokken van trekpaarden.

Na een verhuizing vanuit de Hoeksche Waard komt Jasper via Oosterland in 2000 in het Zuid-Bevelandse Wemeldinge terecht. Daar wordt hij voor het eerst geconfronteerd met het ringrijden. Jasper: 'Mijn vader is dominee, mijn moeder pedicure. Ook van hen heb ik het natuurlijk niet geleerd'.

Vanaf 2002, als hij 10 jaar oud is, gaat Jasper steeds vaker wedstrijden bekijken. 'Ik ging steeds kijken naar vrienden in het dorp en wilde het daarna ook zelf leren'.

Vier jaar later, in 2006, is het zover en rijdt Jasper zijn eerste wedstrijd. 'Ik wilde perse wachten tot ik een eigen paard had om wedstrijden mee te rijden'. Glimlachend: 'Bij die eerste wedstrijd reed mijn paard kreupel, hij verstapte zich. Ik heb de wedstrijd toen met een ander paard uitgereden'. Inmiddels rijdt Jasper al vele jaren wedstrijden, gemiddeld zo'n 10 wedstrijden per jaar. Daarnaast doet hij ook 4 keer per jaar mee met het sjezenrijden.

Jasper: 'Ik oefen ongeveer 15 keer per jaar op mijn Belgisch trekpaard. Dat doe ik achter de boerderij van de ouders van mijn vriendin in Ritthem. Eigenlijk is dat te weinig om in de prijzen te vallen, maar ik vind dat het wel leuk moet blijven'.

Prijzen heeft hij intussen toch gewonnen. Zo won hij vorig jaar een beker in Vlissingen voor de laatste 10 beurten. 'De eer vind ik leuker dan de prijs zelf'.

Ringrijden is vooral een Walcherse sport. Jasper is lid van de enige Zuid-Bevelandse vereniging die Zeeland rijk is. Als hem wordt gevraagd of hij verschillen merkt tussen de Walcherse en Zuid-Bevelandse ringrijdcultuur ontkent hij dat. 'Natuurlijk, de Walcherenaren zijn wat stugger en wat zuiniger met de portemonnee, maar in het ringrijden merk ik hier niks van. Dat loopt automatisch door elkaar heen'.

Ook de omgang tussen jongens en meisjes in het ringrijden gaat volgens hem altijd op een natuurlijke manier. Jasper: 'Dat kan ook haast niet anders, want bij de jeugd bestaat meer dan de helft van de leden uit meisjes. Die meisjes gaan op jonge leeftijd immers graag met paarden om'.

Verdergaand: 'Voorheen had je nog een aparte damesbeker, maar dat hebben ze afgeschaft. De dames rijden tegenwoordig soms zelfs beter dan de heren'.

Het aantal 'rustende leden' varieert sterk per vereniging. Ringrijdersvereniging Meliskerke telde het hoogste aandeel inactieven (65%), ringrijdersvereniging 'Nooit gedacht' uit Mid- delburg het laagste aandeel (8%).

De aan het onderzoek deelnemende ringrijdersverenigingen werd ook gevraagd of er - behalve een minimumleeftijd⁵ - ook nog andere **aanvullende criteria** bestaan om lid te mogen worden. Van de 14 verenigingen antwoordden 4 verenigingen dat dit niet zo is. De andere 10 verenigingen gaven aan dat er wel een extra eis werd gesteld aan het lidmaatschap. 8 Daarvan antwoordden dat nieuwe leden woonachtig moeten zijn in of de directe omgeving van de standplaats van de vereniging en/of tenminste sociale binding daarmee moeten hebben. Twee verenigingen hadden een andere aanvullende eis. Bij één vereniging geldt de eis dat men niet ook lid is van een andere ringrijvereniging, bij een andere dat men voldoende niveau heeft als paard- en ringrijder.

Alle 14 verenigingen gaven aan dat er niet meer belangstelling voor een lidmaatschap van hun vereniging is dan er plaats is. Geen enkele vereniging kent momenteel dan ook een ledenstop.

De hoogte van de contributie per jaar loopt uiteen. Bij de 'goedkoopste' vereniging (Aagtekerke) moeten nieuwe leden € 3,- per jaar betalen, bij de duurste (Grijpskerke) jaarlijks € 40,-. Gemiddeld dient per jaar € 9,64 voor het lidmaatschap te worden betaald.

Door 2 verenigingen, ringrijdersvereniging Grijpskerke en ringrijdersvereniging Zuid-Beveland, werd aangegeven dat men aparte tarieven hanteert voor jeugdleden. In Grijpskerke dienen jeugdleden € 12,- te betalen, in Zuid-Beveland (secretariaat in Wemeldinge) € 17,50.

2.3 De wedstrijden

Elke Zeeuwse ringrijdersvereniging organiseert per jaar een aantal wedstrijden. Uit de opgaves van de verenigingen blijkt dat het aantal georganiseerde wedstrijden per vereniging uiteenloopt van 2 (Nieuwland, Mid- delburg en Souburg) tot 10 (Gapinge) per jaar. Gemiddeld worden er per jaar door een vereniging 4 wedstrijden georganiseerd.

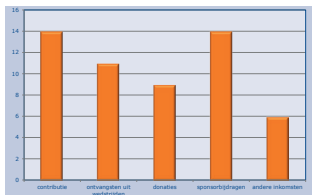
De ringrijdersverenigingen werd gevraagd of zij - behalve ringrijden/sjezen rijden - ook nog andere activiteiten organiseren. Door 3 van de 14 verenigingen werd deze vraag bevestigend beantwoord. Onderstaand een overzicht van deze activiteiten.

- Rondrit aan eind seizoen
- Voetbalteam tijdens Koningsdag
- Hand- en spandiensten voor nieuwe jonge leden
- BBQ
- Deelname aan Verenigingsdag

2.4 Financiën

De begroting van de 14 ringrijverenigingen wordt uit verschillende middelen gedekt. In figuur 2 een overzicht van de verschillende geldbronnen.

Figuur 2 Geldbronnen begrotingen ringrijverenigingen, 2014

⁵ De minimumleeftijd om mee te doen aan officiële ringrijwedstrijden ligt op 12 jaar.

'GOED RINGRIJDEN IS WAT ANDERS'

Eigenlijk houdt Marlies Volmer nog meer van de dressuur. Het was haar vader die Marlies overhaalde toch vooral door te gaan met het ringrijden. Niet zonder succes. Ze behaalde al vele prijzen. Marlies: 'Sommigen zijn eigenlijk te fanatiek, die krijgen echt een slecht humeur als ze een ring missen'.

Marlies Volmer, een 21-jarige MBO-studente, heeft al een heel leven met paarden achter de rug. Tot vorig jaar was ze beroepsmatig nog actief als manager van een grote springstal in Barneveld. 'Maar daar ben ik mee gestopt, daar moest je 6 dagen in de week 24 uur paraat staan. Ik had geen privéleven meer'. Daarom gaat ze binnenkort beginnen met de Mbo-opleiding toerisme in Breda.

Marlies rijdt al paard vanaf haar zesde jaar. Vanaf haar elfde komt ze met het ringrijden in aanraking. Eerst loopt ze bij wedstrijden mee als paardenoppasser, later gaat ze zelf oefenen als ringloopster. Vanaf haar 14^e begint ze ook wedstrijden te rijden. 'Mijn ouders hielden 't aanvankelijk steeds tegen; vonden dat ik sterker moest worden'.

Marlies: 'We zijn destijds heel enthousiast met een groepje van 10 begonnen in Nieuwland. Uiteindelijk zijn er daar om uiteenlopende redenen 8 van gestopt. Ik ben doorgegaan en heb ook mijn broer later meegesleept in het ringrijden. Die rijdt ook nog steeds'.

Verdergaand: 'Binnen mijn familie waren mijn opa en oma ook ringrijders. Mijn vader, die een druk transportbedrijf heeft, rijdt niet, evenals mijn moeder. Mijn broertje dus wel. De wedstrijden worden door onze familie altijd bezocht. Dat zijn gewoon familiedagen voor ons'.

Hoewel Marlies intussen al vele prijzen in de wacht heeft gesleept maakt ze overtuigend duidelijk dat het ringrijden vooral om de sfeer is te doen. 'Die boerensfeer waarin alles kan en niks moet, dat spreekt me aan'.

Marlies: 'Op dit moment zijn er ongeveer evenveel mannen als vrouwen lid, maar je merkt soms dat jonge mannen minder met paarden hebben dan jonge vrouwen. Die zijn vaak al vanaf heel jonge leeftijd als paardenmeisje actief. Op zich is ringrijden ook niet zo moeilijk om te leren, maar echt goed ringrijden is wat anders'.

Voor de wedstrijden oefent Marlies niet overdreven vaak. 'Ja, voor een wedstrijd oefen ik soms even bij vrienden op een 26 millimeter ring, maar nooit lang en zeker niet in de winter'.

In de film 'Zeeuwse ridders' kiest een jongen op een gegeven moment voor het voetbal in plaats van het ringrijden. Marlies kan de keuze goed voorstellen. 'Ja, voetbal is een teamsport, daar benadeel je anderen mee als je niet komt. Ringrijden doe je echt voor de lol. Bovendien is de geluksfactor echt groot in deze sport'.

In het recente verleden heeft ze soms wel gedacht om met ringrijden te stoppen. 'Ja, ik woonde in Ede (Gld.) en moest steeds terugkomen voor wedstrijden. Dat zag ik op een gegeven moment niet meer zitten. Eigenlijk ben ik door mijn vader doorgegaan. Nu ik weer in Middelburg woon is afstand echter geen probleem meer. Daarom blijf ik voorlopig doorgaan zolang het kan'.

Uit figuur 2 blijkt dat de jaarlijkse contributie en de sponsorbijdragen duidelijk de belangrijkste financiële bronnen zijn.

Ook ontvangsten uit wedstrijden en donaties vormen voor een meerderheid van de verenigingen een belangrijke bron. Door 6 verenigingen werd aangegeven dat men ook nog andere inkomsten heeft. Door 4 van hen werd aangegeven welke: verkoopinkomsten van bier/fris tijdens wedstrijden (3) en subsidie (1).

Door 7 van de 15 verenigingen werd aangegeven dat ze ook **donateurs** kennen. Vier verenigingen gaven ook aan om welke bedragen het ging. Deze liepen uiteen van € 5,- tot €15,- per jaar.

2.5 Bestuur

Het aantal bestuursleden in de Zeeuwse ringrijverenigingen varieert sterk, van 3 tot 7 per vereniging. De gemiddelde omvang van een bestuur bestaat uit 4,9 personen.

De minimale **zittingsduur** van een bestuur loopt eveneens uiteen: van 1 tot 5 jaar. De gemiddelde (minimale) zittingsduur is 2,8 jaar.

Ook het aantal keer dat de besturen van de Zeeuwse ringrijverenigingen in vergadering bijeen komen varieert, van 4 tot 7 keer per jaar. Gemiddeld komt men 4 keer per jaar bijeen.

Alle aan het onderzoek deelnemende ringrijverenigingen gaven aan dat er in hun vereniging minimaal één keer per jaar een ledenvergadering plaats vond. Bij 10 verenigingen bleef het bij één ledenvergadering per jaar. Twee verenigingen antwoordden dat men de leden 2 keer per jaar bijeen roept; eveneens 2 verenigingen houden 3 keer per jaar een ledenvergadering.

2.6 Conclusies

Ringrijden is al een heel oude sport, die waarschijnlijk teruggaat tot de middeleeuwen. Binnen Zeeland - en zelfs binnen Nederland - neemt ze een unieke plaats in binnen het cultureel erfgoed. Hoog tijd dus om eens aandacht te besteden aan deze sport.

De afgelopen maanden zijn een achttal gesprekken gevoerd met jonge Zeeuwse ringrijders. De bedoeling was inzicht te krijgen in de motieven van jonge mensen om in een tijd van snelle verandering en modernisering te kiezen voor een traditionele sport als het ringrijden. In deze rapportage vindt u ook de weergaves van deze interviews.

Naast de interviews vond er in september met behulp van een schriftelijke vragenlijst ook een beperkt inventariserend onderzoek plaats onder de 15 Zeeuwse ringrijdersverenigingen. Dit onderzoek(je) was er op gericht de belangrijkste 'kengetallen' of kale feiten van de ringrijderssport in kaart te brengen.

Uit dit onderzoek, waaraan 14 van de 15 ringrijdersverenigingen meewerkten, kwam naar voren dat het totaal aantal leden de laatste vijf jaar zeer stabiel is gebleven en rond de 1.100 schommelt. Over het algemeen komen er per vereniging jaarlijks wat leden bij en vallen er een aantal af. Slechts één vereniging is in deze periode duidelijk gegroeid, bij één vereniging daalde het aantal leden. Voor de toekomst verwachten veruit de meeste verenigingen een stabilisatie van het aantal leden. Slechts één vereniging is hierover pessimistisch.

Uit de cijfers blijkt verder dat in de samenstelling van het ledenbestand wel het een en ander zal veranderen. Bestaat een meerderheid van de leden op dit moment nog uit jongens/mannen, in de toekomst zal dit waarschijnlijk omslaan in een meerderheid van meisjes/vrouwen. In de leeftijdsklasse tot 30 jaar vormen meisjes/vrouwen op dit moment al een zeer ruime meerderheid.

In de toekomst zal dit waarschijnlijk doorwerken in de hogere leeftijdsklassen.

Opvallend is dat een groot deel van de leden (45%) bestaat uit niet-actieve leden. Dit betreft rijders die niet minimaal één keer per jaar meedoen aan een ringrijd- of sjezenwedstrijd. Bij sommige verenigingen vormen deze leden zelfs een meerderheid.

Bij de een meerderheid van de verenigingen moeten belangstellenden woonachtig zijn in de plaats of daar sociale binding mee hebben om lid te kunnen worden. Bij geen enkele vereniging bestaat een ledenstop. De contributie per jaar bedraagt gemiddeld bijna €10,-.

Voor de verenigingen vormen sponsorbijdragen, naast de contributie, de belangrijkste vorm van inkomsten. Daarnaast bestaan de inkomsten vooral uit ontvangsten uit wedstrijden en uit donaties.

De gemiddelde omvang van het bestuur van een vereniging bestaat uit ongeveer 5 personen, de gemiddelde zittingsduur is 3 jaar en gemiddeld komt men ongeveer 4 keer per jaar bijeen. Meestal vindt er één ledenvergadering per jaar plaats.

Bijlagen

BIJLAGE 1: VRAGENLIJST RINGRIJDERSVERENIGINGEN 2014**ALGEMEEN**

Naam ringrijdersvereniging .....

Postadres vereniging .....

Tel.nr., e-mailvereniging .....

Contactpersoon .....

Functie contactpersoon .....

LEDEN

- Aantal leden vereniging per 1-1-2014? .....
- Hoeveel leden telde de vereniging per 1-1-2013? .....
- Hoeveel leden telde de vereniging vijf jaar geleden (per 1-1-2009)? .....
- Als er verschillen zijn: hoe verklaart u de ontwikkeling van het aantal leden?
.....
.....

5. Denkt u dat uw vereniging over vijf jaar meer of minder leden heeft?

0 veel meer

0 iets meer

0 ongeveer evenveel

0 iets minder

0 veel minder

6. Kunt u dit antwoord kort toelichten?
- .....
- .....

7. Kunt u in het onderstaande schema het aantal leden per 1-1-2014 naar geslacht en leeftijd aangeven?

	Jongens/mannen	Meisjes/vrouwen
t/m 20 jaar		
21 t/m 29 jaar		
30 t/m 39 jaar		
40 t/m 49 jaar		
50 jaar en ouder		
Totaal		

8. Hoeveel leden binnen uw vereniging zijn actieve rijders⁶? .....
9. Zijn er - behalve een minimumleeftijd - nog andere aanvullende criteria om lid te mogen worden? Ja/nee
Zo ja, welke? .....
10. Is er meer belangstelling voor een lidmaatschap van uw vereniging dan er plaats is? Ja/nee
11. Hanteert uw vereniging een ledenstop? Ja/nee
12. Hoeveel bedraagt de contributie per jaar? € .....

WEDSTRIJDEN

13. Hoeveel wedstrijden organiseert uw vereniging per jaar?.....
14. Worden er door de vereniging (behalve ringrijden/sjezenrijden) nog andere activiteiten georganiseerd? Ja/nee
Zo ja, welke? Meerdere antw. mogelijk .....

FINANCIEN

15. Uit welke geldmiddelen wordt de begroting van de vereniging gedekt?
Meerdere antwoorden mogelijk
0 Contributie
0 Ontvangsten uit wedstrijden
0 Donaties
0 Sponsorbijdragen
0 Andere inkomsten, nl .....
16. Kent uw vereniging ook donateurs? Ja/nee
Zo ja, hoe hoog is het bedrag dat zij jaarlijks (minimaal) moeten voldoen?
€ ..... per jaar

BESTUUR

17. Hoeveel bestuursleden telt uw vereniging? .....
18. Wat is de minimale zittingsduur van een bestuurslid? ..... jaar
19. Hoe vaak komt het bestuur gemiddeld per jaar bijeen? ..... keer per jaar
20. Hoe vaak vindt er per jaar gemiddeld een algemene ledenvergadering plaats? ..... keer per jaar

⁶ Dit betreft leden die tenminste 1x per jaar meedoen met ringrij- of sjezenwedstrijden.

TOT SLOT

21. Dit is het einde van de vragenlijst. Indien er zaken/onderwerpen zijn die in deze enquête niet naar voren zijn gekomen, maar waarvan u vindt dat zij wel van belang zijn, kunt u dit hieronder kort weergeven.

.....

.....

.....

BEDANKT VOOR UW DEELNAME AAN DE ENQUÊTE!

BIJLAGE 2: OVERZICHT ZEEUWSE RINGRIJDESVENIGINGEN

Naam/website	Contactpersoon/adres
Aagtekerkse Ringrijders Vereniging "de Vrijbuiters"	Lia Dekker Waterlooze Werve 22 4363 BL Aagtekerke 0118-571044 lvdwoest@zeelandnet.nl
Ringrijders Vereniging Biggekerke www.ringrijdersbiggekerke.nl	Lizette Francke Noordweg 5 4373 SM Biggekerke 0118-552975 ringbiggekerke@zeelandnet.nl
Domburgse Ringrijders Vereniging www.domburgseringrijders.nl	René Provoost Gapingsedreef 3 4352 SH Gapinge 0118-593268 rprovoostgapinge@hotmail.com
Ringrijders Vereniging Gapinge www.ringrijden-gapinge.nl	Peter Raats Hollepoldersedijk 9 4454 PX Borssele 0113-653050 info@ringrijden-gapinge.nl
Grijpskerkse Ringrijders Vereniging www.grijpskerke.info	Ronald Geertse Bogerdweie 22 4353 BV Serooskerke 0118-217542 rdgeertse@zeelandnet.nl
Koudekerkse Ringrijders Vereniging www.ringrijders-krv.nl	Linda Vos Vlliedberg 17 4371 AZ Biggekerke 06-51148655 lindavos@zeelandnet.nl
Ringrijders Vereniging Meliskerke	Johnny Wisse Swaalingestraat 73 4374 BW Zoutelande 0118-563377 johnnyw@zeelandnet.nl
Ringrijders Vereniging Middelburg	Roderick Verdaasdonk Seisweg 90 4334 AL Middelburg 0118-616493 rooierick@zeelandnet.nl
Ringrijders Vereniging Nieuwland www.rvnieuwland.nl	Wilco van Belzen Oosterscheldestraat 138 4302 WK Zierikzee

Oostkapelse Ringrijders Vereniging
www.oostkapelse-ringrijders.nl

06-10056539 wilcovanb@zeelandnet.nl
Joyce Jobse
Dorpstraat 62a
4356 AK Oostkapelle
06-30107964 orvringrijden@gmail.com

Ritthem Ringrijders Vereniging
"Ons Klaverblad"
www.onsklaverblad.nl

Linda Minderhoud
Torentrans 76
4336 JS Middelburg
lindacoen@zeelandnet.nl

Souburgse Ringrijders Vereniging

Saskia Hartevelt
Kerkweg 2a
4696 RE Stavenisse
06-48100084 saskiawerk@hotmail.com

Westkapelse Ringrijdes Vereniging
www.westkappelserv.nl

Erika Toutenhoofd
Beatrixstraat 86
4361 DG Westkapelle
0118-572601 iene_miene@hotmail.com

Zoutelandes Ringrijders Vereniging
"Zandruiters"

Patricia Koppejan
D. Koddelaan 29
4374 EP Zoutelande
0118-562999 patricia_234@hotmail.com

Ringrijders Vereniging Zuid-Beveland

Jasper vd Maas
Dorpstraat 63
4424 CW Wemeldinge
06-53330561 rvzb@hotmail.com

